

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår ref.: PAH/akr

Oslo, 20.02.2019

HØRINGSSVAR – REGIONKRITERIUM FOR IDENTIFISERING AV SYSTEMVIKTIGE FINANSFORETAK

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev av 15. november 2018 med vedlegg vedrørende ovennevnte. Finansforbundet gir med dette sitt hørings svar.

Finansforbundet er det største fagforbundet i finansnæringen, med 32.000 medlemmer. Finansforbundet er opptatt av å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser for finansnæringen, og ivareta kundenes rettigheter.

«Finansnæringen er en internasjonal næring. For at norske finansinstitusjoner skal lykkes er de avhengige av like konkurransevilkår. Dersom myndighetene ikke vektlegger dette når de fastsetter rammebetingelsene for næringen kommer det til å påvirke næringens muligheter til å bidra til omstillingen av norsk næringsliv - og det politiske ønsket om en desentral og variert finansstruktur i Norge.» Denne uttalelsen ble vedtatt av Finansforbundets landsmøte i november 2016.

Finansforbundet vil gjerne få gjenta innspillene vi ga da EUs kapitalkravregelverk var på høring, da vi mener de to høringene henger sammen og at argumentene fortsatt er relevante. Finansforbundet er opptatt av like konkurransevilkår og god soliditet i finansnæringen i Norge. Det er flere grunner til dette, en av dem er at norsk næringsliv nyter godt av en differensiert finansnæring med flere aktører.

Norsk finansnæring er blant de mest effektive i Europa. Næringen har blitt pålagt en rekke nye regulatoriske krav i de senere år. Norske myndigheter har valgt å legge seg på en «streng» fortolkning av EU direktivene, dette har påført den norske finansnæringen strengere krav enn hva andre utenlandske finansinstitusjoner har blitt pålagt i sitt hjemland. For stramme reguleringer leder erfaringsvis til omfattende kostnadsbesparelser i bedriftene, reduksjon i omfanget av aktiviteter og nedbemanninger blant finansansatte. Under et slikt regime er det usannsynlig at norsk finansnæring vil utvikle seg ut i fra det potensialet som

ligger i en ellers solid norsk økonomi. Finansforbundet vil spesielt peke på følgende forhold som vi anser som særlig viktig:

- **EUs kapitalkravregelverk bør snart inntas i EØS-avtalen. Et fullharmonisert regelverk vil sikre like konkurransevilkår og underbygge finansiell stabilitet.**
- **Minst like gode konkurransebetingelser for norsk finansnæring sammenlignet med europeisk finansnæring i EU; og sammenlignet med utenlandsk finansnæring som er etablert med virksomhet i Norge.**
- **Forutsigbare rammebetingelser for alle aktører i næringen. Kapitalkravet norske banker skal forholde seg til må avklares og ligge fast.**
- **Bedre konsekvensanalyse ved gjennomføring av strengere tiltak og unnlattelse av å utnytte handlingsrommet.**

At det må være minst like gode konkurransebetingelser innebærer for det første at norske myndigheter må utnytte mulighetsrommet som ligger i å tilpasse regelverket til særnorske forhold. Det må ikke kun ses hen til behov for strengere krav og økt sikkerhet.

Det følger av forordningen som var på høring høsten 2018 (CRR, artikkel 501) at kapitalkravene for utlån til små og mellomstore bedrifter (SMB) skal reduseres med 23,8 prosent. Dette er den såkalte SMB-rabatten. Finansforbundet har lenge tatt til ordet for at denne skulle innføres i Norge og ser frem til at det nå endelig skjer. Finanstilsynet er på sin side bekymret for bankenes soliditet da kapitaldekningen øker uten at den reelle soliditeten øker, og ønsker å «bruke de virkemidler som er tilgjengelige for å unngå at tilpasningen til CRR / CRD IV fører til en generell svekkelse av soliditeten i norsk banknæring.» Dette mente Finansforbundet var uheldig da EUs kapitalkravregelverk var på høring, og det mener vi fortsatt. Når SMB-rabatten, etter lang tid, innføres vil en sentral del av reguleringen komme på linje med resten av Europa, i tillegg til at kapitaltilgangen for SMB-markedet styrkes og deres konkurransekraft økes. Som vi spilte inn til departementet i høst; «Det vil da være meget uheldig dersom Finanstilsynet søker å motvirke effekten av SMB-rabatten gjennom å innføre strengere krav.»

Finansforbundet kan ikke se gode argumenter for at det nå foreligger forhold som skulle tilsi endringer i identifiseringen av systemviktige institusjoner. Forslaget fra Finanstilsynet fremstår som et tiltak for å unngå at norske IRB-bankers kapitalkrav skal reduseres som følge av bortfallet av Basel I-gulvet. Finansforbundet har mange medlemmer som jobber i de ulike regionale bankene og Sparebankene i Norge, og vi mener de fortjener å konkurrere med utenlandske selskap på like vilkår. Om Finansdepartementet velger å følge Finanstilsynets anbefalinger ønsker vi å fremheve noen viktige elementer;

- **Regulatoriske krav og konkurransevilkår må vurderes i et helhetlig bilde.**
Finanstilsynet har tidligere varslet at de vil se på muligheten for å øke pilar 2 kravene

og å pålegge ytterligere marginer på IRB-modellene for å unngå kapitalfrigjøring som følge av bortfallet av Basel I-gulvet. Dersom dette skjer i tillegg til endringen i kriterier for systemviktighet, kan totaleffekten bli vanskelig å håndtere for en del av bankene. Det er derfor svært viktig at eventuelle tiltak vurderes i en helhet. Videre må tidspunktet endringen trer i kraft samsvare med bortfallet av Basel I-gulvet.

- **Det bør være proporsjonalitet i tiltakene.**

Kapitalkravene bør stå i et forhold til risikoen. Dette gjelder også ekstra kapitalbuffer for systemviktighet. Det er åpenbare forskjeller i graden av systemviktighet mellom norske banker. Det er derfor åpenbart urimelig at det benyttes samme buffersats for alle institusjoner. Snarere bør kravene differensieres slik det legges opp til i EU-regelverket, slik det gjøres for de globalt systemviktige bankene, og slik det gjøres for øvrige systemviktige institusjoner blant annet i Danmark.

- **Tiltakene må synliggjøre økt soliditet.**

Dersom bankene pålegges økte kapitalkrav ut fra et ønske om at norske banker skal være mer solide enn det som ville fulgt direkte av EU-regelverket, er det viktig at denne økte soliditeten er synlig. Dette innebærer at slike tiltak ikke bør utformes som strengere krav til beregningsgrunnlaget, ettersom disse ikke vil synliggjøre økt soliditet for markedet. Slik sett er et pålegg om en buffer for systemviktighet vesentlig mindre ille enn tilstramminger i IRB-modellene. Et slikt pålegg er også mindre ille enn påslag i pilar 2, ettersom kravene da vil tolkes som en økning i risikoen i banken og ikke en økt soliditet.

- **Tiltakene må i minst mulig grad forhindre effektiv risikostyring.** Større banker er avhengig av at det er et rimelig samsvar mellom målt regulatorisk risiko og bankens faktiske vurderte risiko. Bankene har i mange år hatt store utfordringer knyttet til at effekten av risikoreducerende tiltak, som å endre porteføljesammensetningen i retning av kunder med lavere risiko, har blitt motvirket av Basel I-gulvet. Det at de negative utslagene ikke har blitt enda større, skyldes at gulvet har vært kommunisert som midlertidig og at bankene i noen grad har sett gjennom de negative effektene av gulvet i påvente av at det skal bortfalle. Fra bankenes side er det derfor langt å foretrekke tiltak som påvirker kapitalkravet, ettersom disse er mindre skadelig for muligheten til å drive effektiv risikostyring. Tiltak rettet mot beregningsgrunnlaget bør unngås.

- **Tiltakene bør så langt det er mulig anvendes på alle banker i det norske markedet.**

Det norske bankmarkedet har et stort innslag av filialer av utenlandske banker. For å unngå uheldige konkurranseeffekter av særnorske tiltak, bør derfor slike tiltak så langt som mulig gjennomføres på en slik måte at de får anvendelse også for filialer av utenlandske banker. I dette tilfellet klarer imidlertid ikke Regionbankene å se at det

er mulig å gjennomføre tiltakene på en slik måte at de også vil være gjeldende for våre utenlandske konkurrenter.

Kapitaltilgangsutvalget leverte i 2018 deres NOU 2018: 5 Kapital i omstillingens tid – næringslivets tilgang til kapital. Der peker de blant annet på viktigheten av det lokale næringslivets tilgang på kapital og rammevilkår som opprettholder et bredt finansieringstilbud. Utvalget peker også på at det ser ut til at næringslivet har mindre tilgang til lånekapital i områder uten lokale banker. Kapitalkrevende tiltak vil kunne ramme mindre avdelingsbanker hardt, noe som igjen kan påvirke arbeidsplasser og bankenes evne til å finansiere lokalt næringsliv. Finansforbundet ønsker også å inkludere innspill vi har mottatt fra de regionale representantene som vil påvirkes av de foreslåtte endringene;

- Finanstilsynets forslag vil plassere regionale sparebanker i samme kategori som Deutsche bank, Citibank og DnB. Dette er en kategorisering vi mener bankene nevnt i denne høringen ikke hører hjemme i. Å utnevne regionale sparebanker til systemviktige vil gjøre disse bankene mindre konkurransedyktig mot lokalt næringsliv, og i ytterste konsekvens føre til at regionale sparebanker vurderer sin satsning mot næringslivet for å unngå å bli pålagt ytterligere kapitalkrav som systemviktig. Finansdepartementet konkluderte senest i mars 2018 med at regionale sparebanker ikke var systemviktige. Det er en konklusjon som fortsatt bør bli stående for å sikre god kapitaltilgang til lokale bedrifter i sparebankenes markedsområder.
- Høyere kapitalkrav er som nevnt en konkurranseulempe sett opp mot de utenlandske bankene. Dette skyldes at de såkalte risikovektene er høyere i Norge enn i utlandet, og dermed vil norske banker på samme kroner i egenkapital og med like balanser (alt like) fremstå med lavere ren kjernekapitaldekning enn en utenlandsk bank. Målt på såkalt «leverage ratio» der disse kapitalvektene er holdt like mellom utenlandske og norske banker så er vi allerede høyere kapitalisert og behøver ikke å bli ytterligere kapitalisert. Dette vil bare svekke utlånskapasitet og/eller utbytteevne dersom det må bygges enda mer kapital. Bankene ønsker å bidra til vekst i samfunnet gjennom utlånsvekst og eierne har i mange år fått lave utbytter med mye av overskuddet tilbakeholdt i banken. Vi mener derfor at en ny runde med kapitalbygging er et unødvendig sterkt tiltak med negative konsekvenser for norsk næringsliv.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

Pål Adrian Hellman
forbundsleder